



Załącznik do Uchwały nr 194/3956/16  
Zarządu Województwa Podkarpackiego  
w Rzeszowie  
z dnia 12 lipca 2016 r.

***INSTRUKCJA PRZYGOTOWANIA PROGRAMÓW  
REWITALIZACJI W ZAKRESIE WSPARCIA  
W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU  
OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA  
PODKARPACKIEGO NA LATA 2014-2020***

Rzeszów, ..... 2016 r.

## **SPIS TREŚCI**

<b>WYKAZ SKRÓTÓW.....</b>	<b>3</b>
<b>ROZDZIAŁ 1. PODSTAWA PRAWNA.....</b>	<b>4</b>
<b>ROZDZIAŁ 2. CEL I ZAKRES INSTRUKCJI .....</b>	<b>5</b>
<b>ROZDZIAŁ 3. REWITALIZACJA W RAMACH RPO WP 2014-2020 .....</b>	<b>6</b>
<b>ROZDZIAŁ 4. OPINIOWANIE PROGRAMU REWITALIZACJI PRZEZ INSTYTUCJĘ ZARZĄDZAJĄCĄ RPO WP 2014-2020.....</b>	<b>10</b>
<b>ROZDZIAŁ 5. WYMOGI INSTYTUCJI ZARZĄDZAJĄCEJ RPO WP 2014-2020 DOTYCZĄCE KWALIFIKOWANIA OBSZARU REWITALIZACJI DO WSPARCIA.....</b>	<b>17</b>
<b>ROZDZIAŁ 6. PROCEDURA PRZEPROWADZANIA OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO WYMAGANEJ W PROGRAMACH REWITALIZACJI .....</b>	<b>33</b>

## Wykaz skrótów

**BDL** – Bank Danych Lokalnych

**EFFR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

**EFS** – Europejski Fundusz Społeczny

**GUS** – Główny Urząd Statystyczny

**Instrukcja** - Instrukcja przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

**IZ** - Instytucja Zarządzająca

**KM** – Komitet Monitorujący

**LPR/GPR** – Lokalny Program Rewitalizacji/Gminny Program Rewitalizacji

**OP** - Oś priorytetowa

**OOŚ** - Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2013 poz.1235 z późn. zm.)

**PI** – Priorytet Inwestycyjny

**ROF** - Rzeszowski Obszar Funkcjonalny

**Rozporządzenie ogólne** - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

**RPO WP 2014-2020** - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

**SOOŚ** - Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

**SZOOP** – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

**UE** – Unia Europejska

**Ustawa wdrożeniowa** - Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2014 poz. 1146 z późn. zm.)

**Wytyczne Ministra** – Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r.

**ZIT** - Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

## **Rozdział 1. Podstawa prawna**

Niniejsza *Instrukcja przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*, zwana dalej Instrukcją, została wydana na podstawie art. 41 ust. 1 i ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z dnia 2016 r. poz. 486 t.j.), w związku z art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. 2016, poz. 217). Zgodnie z Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r. Instytucja Zarządzająca RPO WP 2014-2020 może opracować szczegółowe wytyczne w zakresie rewitalizacji, w których uzupełni lub rozwinie zakres i wymogi wobec programów rewitalizacji.

## Rozdział 2. Cel i zakres instrukcji

Celem Instrukcji jest uzupełnienie warunków opracowania lub aktualizacji i procedur opiniowania przez Instytucję Zarządzającą RPO WP 2014-2020 programów rewitalizacji<sup>1</sup> zawierających projekty rewitalizacyjne zaplanowane do dofinansowania w ramach RPO WP 2014-2020, które określono w Wytycznych Ministra. Cechy i elementy programów rewitalizacji muszą spełniać wymogi załącznika do ww. wytycznych krajowych.

Niniejsza Instrukcja wskazuje na sposób zaprogramowania rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020, określa procedury przygotowania i akceptacji programów rewitalizacji pod kątem aplikowania o środki RPO WP 2014-2020, wskazuje na wymogi Instytucji Zarządzającej RPO WP 2014-2020 dotyczące -obszaru rewitalizacji oraz określa procedurę przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko wymaganej w programach rewitalizacji.

---

<sup>1</sup> Zgodnie z Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r. **Program rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy**, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2016 r. poz. 446), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Programami rewitalizacji są np. lokalne programy rewitalizacji, miejskie programy rewitalizacji, gminne programy rewitalizacji itp.

### **Rozdział 3. Rewitalizacja w ramach RPO WP 2014-2020**

Działania w zakresie rewitalizacji będą realizowane w oparciu o krajowe ramy przygotowane przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Na poziomie lokalnym interwencje w obszarze rewitalizacji będą podejmowane na podstawie programów rewitalizacji, uwzględniających ramy, o których mowa powyżej. Obszary rewitalizowane będą wyznaczone z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem stopnia nasilenia problemów społecznych na danym obszarze, a także niskiego poziomu rozwoju, głównie związanych z deprawacją materialną i społeczną mieszkańców danego obszaru, wynikającą m.in. ze znacznego oddalenia od rynku pracy czy niewystarczającego dostępu do dobrej jakości niedrogich usług publicznych.

Podstawą realizacji przedsięwzięć będą LPR/GPR, w których wskazane będą obszary wymagające rewitalizacji oraz uwzględnione będą projekty, które przyczynią się do wyprowadzenia danego obszaru z stanu kryzysowego. W programie rewitalizacji należy wykazać narastanie problemów społecznych na danym terytorium oraz powiązanie tych zjawisk z dewastacją/degradacją przestrzeni. Efektem podejmowanych działań powinno być nadanie obszarom zidentyfikowanym w programach rewitalizacji nowych funkcji (społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, turystycznych lub rekreacyjnych) lub przywrócenie poprzednich, w wyniku zaplanowanych i skoordynowanych działań interwencyjnych i naprawczych. Działania podejmowane w ramach inwestycji powinny przyczynić się nie tylko do poprawy estetyki krajobrazu i architektury, ale również do powstania nowych miejsc pracy i nowych inwestycji, w tym także nowych możliwości spędzania wolnego czasu. Działania inwestycyjne z EFRR muszą być podporządkowane rozwiązywaniu problemów społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej ze sfer tj. sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Projekty infrastrukturalne finansowane z EFRR muszą wykazywać komplementarność z projektami planowanymi do realizacji z EFS. Zgodnie z Wytocznymi Ministra projekt rewitalizacyjny to projekt wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych. W przypadku projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach MOF projekt musi wynikać ze Strategii MOF i być wpisany w LPR/GPR.

Wszystkie wspierane przedsięwzięcia będą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych. Preferowane będą rozwiązania rewitalizacyjne, które nie będą prowadzić do nadmiernego wzrostu kosztów nieruchomości i kosztów życia, zmuszając ludzi ubogich do opuszczania zrewitalizowanych obszarów (tzw. gentryfikacji), jak również projekty przyczyniające się do zwiększenia zatrudnienia mieszkańców.

W ramach procesu rewitalizacji należy wyeliminować możliwość realizacji wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze zdegradowanym/rewitalizacji.

W związku z powyższym, interwencja w obszarze dotyczącym kompleksowej rewitalizacji będzie koncentrować się na uruchomieniu procesu odnowy wybranych obszarów, nie tylko poprzez poprawę estetyki i spójności przestrzennej zaniedbanych, odizolowanych, zdegradowanych terenów, ale także na działaniach sprzyjających włączeniu społecznemu, które przełożą się na wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia i przedsiębiorczości.

Zgodnie z SZOOP w ramach RPO WP 2014-2020 realizowane będą działania w zakresie kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych, obejmujące przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, lokalnej gospodarki oraz przestrzeni – środowiska i infrastruktury), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji (LPR/GPR). Dodatkowo, w celu osiągnięcia większej efektywności podejmowanej interwencji, stosowane będą instrumenty wspierające rozwój terytorialny, tj. ZIT skierowane do ROF, jak również preferencje przestrzenne w postaci dedykowanych konkursów skierowane do obszarów funkcjonalnych 8 regionalnych biegunów wzrostu, tj. MOF Krosno, Dębica-Ropczyce, Przemyśl, Mielec, Tarnobrzeg, Jarosław-Przeworsk, Sanok-Lesko, Stalowa Wola oraz obszarów wymagających szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju, tj. dla powiatów: bieszczadzkiego, brzozowskiego, jasielskiego, kolbuszowskiego, leskiego, leżajskiego, lubaczowskiego, niżańskiego, przemyskiego ziemskiego, przeworskiego, strzyżowskiego. Takie podejście pozwoli na prowadzenie prawdziwie kompleksowych działań i ich integrację z innymi operacjami realizowanymi na danym terenie.

Kompleksowa rewitalizacja (polegająca na integrowaniu interwencji w ramach różnych PI) przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszarów dotkniętych problemami społecznymi.

Program rewitalizacji powinna posiadać każda gmina tworząca miejski obszar funkcjonalny oraz gmina ROF, która planuje realizację projektu rewitalizacyjnego w zakresie instrumentu ZIT.

Projekty realizowane w oparciu o PI 9b (Działanie 6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej SZOOP RPO WP 2014-2020) muszą wynikać z programów rewitalizacji (warunek obligatoryjny).

Ponadto, w ramach uzupełniających inwestycji niezbędnych dla rewitalizacji danego obszaru, projekty rewitalizacyjne będą mogły być realizowane w ramach wyszczególnionych w RPO WP 2014-2020 PI, finansowanych ze środków EFRR oraz EFS. Inwestycje muszą wpisywać się w określone w SZOOP RPO WP 2014-2020 typy projektów.

Ponadto, w ramach uzupełniających inwestycji niezbędnych dla rewitalizacji danego obszaru, projekty rewitalizacyjne będą mogły być realizowane w ramach wyszczególnionych w RPO WP 2014-2020 Priorytetów Inwestycyjnych, finansowanych ze środków EFRR oraz EFS. Inwestycje muszą wpisywać się w określone w SZOOP RPO WP 2014-2020 typy projektów.

Uzupełniające inwestycje niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru przewidziane zostały w następujących priorytetach inwestycyjnych:

*OP I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka*

PI 3a Działanie 1.3 Promowanie przedsiębiorczości Typ 1 - Strefy aktywności gospodarczej

*OP III Czysta energia*

PI 4c Działanie 3.2 Modernizacja energetyczna budynków

PI 4e Poddziałanie 3.3.1 Realizacja planów niskoemisyjnych

*OP IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego*

PI 6b Poddziałanie 4.3.1 Gospodarka ściekowa

PI 6b Poddziałanie 4.3.2 Zaopatrzenie w wodę

*OP V Infrastruktura komunikacyjna*

PI 4e Działanie 5.4 Niskoemisyjny transport miejski

*OP VI Spójność przestrzenna i społeczna*

PI 9a Poddziałanie 6.2.1 Infrastruktura ochrony zdrowia

PI 9a Poddziałanie 6.2.2 Infrastruktura pomocy społecznej

Maksymalny poziom dofinansowania wynosi 85 %.



Zgodnie z zapisami *SZOOP RPO WP 2014-2020* w ramach ww. PI, w przypadku projektów rewitalizacyjnych, które będą wynikać z LPR/GPR, istnieje możliwość zwiększenia dofinansowania do 95%<sup>2</sup>, w tym środki budżetu państwa stanowią maks. 10% wydatków kwalifikowanych projektu (zgodnie z rozdziałem III *SZOOP RPO WP 2014-2020*– Indykatywny plan finansowy).

Mechanizmy zapewniające koordynację udzielonego wsparcia w ramach RPO WP 2014-2020:

- Komitet Monitorujący RPO WP 2014-2020.
- Na etapie oceny projektów badana będzie komplementarność z projektami planowanymi do realizacji z EFS, które zostały zidentyfikowane w ramach LPR/GPR.

---

<sup>2</sup> Zgodnie z art. 9k ust. 2 pkt. 1 lit. c Kontraktu Terytorialnego dofinansowanie z Budżetu Państwa nie może zostać przeznaczone dla projektów generujących dochód w rozumieniu art. 61 rozporządzenia 1303/2013 oraz projektów objętych regulami pomocy publicznej, pomocy de minimis.

## **Rozdział 4. Opiniowanie programu rewitalizacji przez Instytucję Zarządzającą RPO WP 2014-2020**

### 4.1 Podstawa prawna programu rewitalizacji

Zgodnie z art. 3 ust.1. *ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (Dz. U. 2015 r. poz. 1777) „przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne”. Rolą gminy jest zachęcanie wszystkich potencjalnych interesariuszy i włączanie zainteresowanych do angażowania się w proces rewitalizacji.

Gmina może prowadzić rewitalizację bez uchwalenia GPR określonego w ustawie o rewitalizacji. Gmina jest uprawniona do uchwalenia po 18 listopada 2015 r. programu rewitalizacji na podstawie art. 18 ust. 2 pkt.6 *Ustawy o samorządzie gminnym* (zgodnie z art. 52 ust. 1 i 2 *Ustawy o rewitalizacji*), jednak nie jest uprawniona do przekształcenia takiego programu w gminny program rewitalizacji na podstawie art. 52 ust. 2-4 *Ustawy o rewitalizacji*). Zgodnie z art. 52 ustawy o rewitalizacji gmina, która obecnie prowadzi działania rewitalizacyjne w oparciu o program rewitalizacji (inny niż GPR), może je kontynuować do 31 grudnia 2023 r. Prowadzenie rewitalizacji na podstawie programu innego niż GPR nie daje możliwości zastosowania któregokolwiek z narzędzi ustawowych (ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji, uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji, ustanowienie prawa pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji, zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy na obszarze rewitalizacji, zawarcie umowy urbanistycznej).

Prowadzenie rewitalizacji bez korzystania z rozwiązań ustawowych (bez uchwalania GPR) nie jest przeszkodą do aplikowania o środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. W przypadku, w którym gmina chce się ubiegać o otrzymanie środków unijnych na projekty rewitalizacyjne musi opracować program rewitalizacji zgodny z wymaganiami wynikającymi z Wytycznych Ministra (co do zasady – w aspekcie merytorycznym są to wymogi tożsame do ustawowych, jednak uproszczone są kwestie proceduralne), oraz z kryteriami oceny projektów rewitalizacyjnych przyjętymi przez Komitet Monitorujący RPO WP 2014-2020 i niniejszą Instrukcją.

Dopuszczalne są więc dwie ścieżki przygotowania programów rewitalizacji:

- na podstawie ustawy o rewitalizacji (gminny program rewitalizacji),
- na podstawie ustawy o samorządzie gminnym (np. lokalny program rewitalizacji, miejski program rewitalizacji).

W przypadku planowanego ubiegania się o wsparcie w ramach RPO WP 2014 -2020 w obu ścieżkach należy zachować zasady wynikające z Instrukcji.

Dokonanie wyboru ścieżki przygotowania i podstawy prawnej przyjęcia programu rewitalizacji, który zostanie opracowany, należy do danej gminy. Przy czym, należy zaznaczyć, iż zgodnie z ustawą brak jest możliwości obowiązywania dwóch GPR, jak i „równoległego” obowiązywania GPR z programem rewitalizacji uchwalanym na podstawie ustawy o samorządzie gminnym.

W odniesieniu do istniejących już programów rewitalizacji dopuszcza się możliwość aktualizacji istniejącej dokumentacji, pod warunkiem, że w wyniku tej aktualizacji dokument będzie odpowiadał Wytycznym Ministra, kryteriom oceny projektów rewitalizacyjnych przyjętymi przez Komitet Monitorujący i niniejszej Instrukcji.

Programy rewitalizacji są przyjmowane przez rady gmin, a zatem w przypadku obszaru funkcjonalnego będą to indywidualne programy rewitalizacji dla poszczególnych gmin.

Uprawnione podmioty wchodzące w skład Związku ZIT będą realizować projekty zintegrowane za pomocą formy partnerstwa. Każda gmina ROF ma obowiązek opracowania indywidualnego programu rewitalizacji, który zostanie zatwierdzony uchwałą rady gminy.

Dodatkowo ROF posiada dokument strategiczny pod nazwą „Program Rewitalizacji dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego”, będący opracowaniem pomocniczym, który syntetycznie wykazuje wspólne dla całego obszaru ROF problemy i potrzeby w obszarze rewitalizacji, zdiagnozowane również w poszczególnych programach rewitalizacji na poziomie gminnym. Potrzeba realizacji projektów zintegrowanych będzie wynikała zarówno z dokumentu strategicznego ROF „Program Rewitalizacji dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego” oraz z poszczególnych programów rewitalizacji obowiązujących na terenie gmin uczestniczących w realizacji projektu (tj. część zakresu rzeczowego danej gminy musi wynikać z jej programu rewitalizacji).

W myśl Wytycznych Ministra projekt może nosić miano projektu rewitalizacyjnego o ile wynika on z programu rewitalizacji. Warunkiem ubiegania się o wsparcie projektów rewitalizacyjnych w ramach RPO WP 2014-2020 jest ich wynikanie z aktualnych (na dzień składania wniosku o dofinansowanie) programów rewitalizacji (niezależnie od ich nazwy)<sup>3</sup>. Programy rewitalizacji zawierające projekty, w przypadku których zaplanowano ubieganie się o dofinansowanie w ramach RPO WP 2014-2020 podlegają opiniowaniu przez Instytucję Zarządzającą RPO WP 2014-2020. Program rewitalizacji jest weryfikowany pod kątem spełnienia wymagań aktualnych Wytycznych Ministra, tj. posiada określone cechy i elementy<sup>4</sup> oraz wymagań niniejszej Instrukcji.

---

<sup>3</sup> W zakresie kryteriów wyboru projektów, wymagana jest akceptacja Komitetu Monitorującego, o którym mowa w art. 47 rozporządzenia ogólnego

<sup>4</sup> Odpowiednie cechy i elementy programu rewitalizacji (a także sposób ich weryfikacji) zostały zawarte w załączniku do Wytycznych Ministra

#### 4.2 Zasady opiniowania programu rewitalizacji

Weryfikacja spełnienia wymogów Instytucji Zarządzającej RPO WP 2014-2020 odbywa się w odrębnej procedurze, przed ogłoszeniem naboru projektów i dokonywaną później oceną wniosków o dofinansowanie. Postępowanie mające na celu weryfikację spełnienia wymogów IZ nie stanowi procedury wyboru projektów do dofinansowania w rozumieniu ustawy wdrożeniowej.

Weryfikacja programu rewitalizacji dokonywana jest przez powołany przez Marszałka Województwa Podkarpackiego Zespół ds. rewitalizacji. Obsługa prac Zespołu prowadzona jest w Departamencie Rozwoju Regionalnego.

IZ RPO WP 2014-2020 prowadzi i na bieżąco aktualizuje wykaz programów rewitalizacji wraz z datą ich uchwalenia, dla których przeprowadzono z wynikiem pozytywnym weryfikację spełnienia wymogów dotyczących cech i elementów programu rewitalizacji. Wykaz dostępny jest na stronie internetowej RPO WP 2014-2020.

W przypadku, gdy w Wykazie widnieje program rewitalizacji danej gminy zgłoszenie do wykazu nowego lub zaktualizowanego programu rewitalizacji jest możliwe z następującymi zastrzeżeniami:

- na podstawie programu rewitalizacji w Wykazie nie są realizowane żadne projekty rewitalizacyjne finansowane z RPO WP 2014-2020 albo ich realizacja została już zakończona;
- nowy lub zaktualizowany program rewitalizacji uwzględnia projekty realizowane w ramach RPO WP 2014-2020 bądź projekty będące w procesie wyboru do dofinansowania w ramach RPO WP 2014-2020 wykazane we wcześniej wpisanym do Wykazu programie rewitalizacji.

Z wykazu usuwane są programy rewitalizacji, których okres obowiązywania upłynął.

**Tabela 1. Struktura wykazu programów rewitalizacji w województwie podkarpackim (wzór)**

L.P.	GMINA/	POWIAT	TYTUŁ PROGRAMU REWITALIZACJI	DATA PRZYJĘCIA PROGRAMU PRZEZ RADĘ GMINY (dzień-mc-rok)	DATA POZYTYWNEJ OPINII IZ RPO WP 2014- 2020* (dzień-mc-rok)	LINK DO DOKUMENTU
1						
2						
3						
....						

\* oznacza datę zakończenia z wynikiem pozytywnym weryfikacji programu rewitalizacji przez Zespół ds. rewitalizacji

Istnieją dwa warianty weryfikacji programów rewitalizacji (w zależności od sposobu ich przygotowania lub aktualizacji):

1. Konkurs dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie województwa podkarpackiego.

W związku z zawarciem w dniu 23 grudnia 2015 r. umowy pomiędzy Województwem Podkarpackim a Ministrem Rozwoju na realizację zadania polegającego na wsparciu gmin w opracowaniu lub aktualizacji programów rewitalizacji, gminy województwa podkarpackiego mogły wziąć udział w konkursie dotacji. Celem konkursu jest wsparcie gmin zlokalizowanych na terenie województwa podkarpackiego w uruchomieniu procesów zmierzających do rewitalizacji obszarów zdegradowanych m.in. w ramach RPO WP 2014-2020 poprzez pomoc w przygotowaniu programów rewitalizacji jako dokumentów podstawowych dla prowadzenia tych procesów i służących rozwiązywaniu problemów rewitalizacyjnych na obszarach wymagających szczególnej interwencji, z uwzględnieniem specyfiki i uwarunkowań poszczególnych gmin. Dodatkowym efektem będzie także wzmocnienie mechanizmów partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji.

Program rewitalizacji po opracowaniu w ramach otrzymanej dotacji i przyjęciu przez radę gminy/ radę miejską/ radę miasta jest przekazywany do Urzędu Marszałkowskiego w 2 egzemplarzach oraz w wersji elektronicznej (np. na płycie CD/DVD) celem weryfikacji przez Zespół ds. rewitalizacji. Weryfikacja jest przeprowadzana w terminie do 30 dni kalendarzowych od wpływu do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie.. W przypadku wystąpienia zastrzeżeń, program zostanie odesłany do korekty. Gmina dokonuje korekty w terminie maksymalnie 30 dni kalendarzowych od dnia otrzymania pisma z zastrzeżeniami. Po przyjęciu przez radę gminy/ radę miejską/ radę miasta skorygowanego programu rewitalizacji, zostaje on ponownie przekazany do weryfikacji do Urzędu Marszałkowskiego.

Podstawą do refundacji środków za przygotowanie programu rewitalizacji jest uzyskanie akceptacji Zespołu ds. rewitalizacji.

Informacja o Konkursie dotacji wraz z warunkami ubiegania się i przyznania dotacji została podana do publicznej wiadomości na stronie internetowej [www.rpo.podkarpackie.pl](http://www.rpo.podkarpackie.pl) oraz na stronie [www.podkarpackie.pl](http://www.podkarpackie.pl), zakładka Rozwój Regionalny – Rewitalizacja.

## 2. Nabór programów rewitalizacji w celu wpisania do wykazu programów rewitalizacji na terenie województwa podkarpackiego

Programy rewitalizacji przygotowane lub zaktualizowane poza Konkursem dotacji, o którym mowa w punkcie 1. są weryfikowane pod kątem spełnienia przez nie wymagań aktualnych Wytycznych Ministra, tj. posiadania określonych cechy i elementów oraz wymagań niniejszej Instrukcji.

Program rewitalizacji, przyjęty przez radę gminy/ radę miejską/ radę miasta, przekazany do Urzędu Marszałkowskiego w 2 egzemplarzach oraz w wersji elektronicznej (np. na płycie CD/DVD) jest weryfikowany przez Zespół ds. rewitalizacji, który ma 45 dni kalendarzowych<sup>5</sup> na jego weryfikację. Termin liczony od momentu przedłożenia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie do oceny kompletnego i uprawnionego programu rewitalizacji. W przypadku braków w dokumentach bieg terminu zostaje wstrzymany do czasu ich usunięcia

W przypadku wystąpienia zastrzeżeń Zespołu ds. rewitalizacji, program zostanie odesłany do korekty. Korekta programu rewitalizacji dokonywana jest w najkrótszym możliwym terminie uwzględniającym zgłoszone zastrzeżenia.

Nabór i ocena programów rewitalizacji zostaje uruchomiona w momencie wejścia w życie niniejszej Instrukcji. Program rewitalizacji należy przekazać w formie papierowej (2 egzemplarze) i elektronicznej (np. na płycie CD/DVD). Program rewitalizacji gmina powinna przedłożyć najpóźniej do 90 dni przed pierwszym dniem miesiąca, w którym planowane jest ogłoszenie konkursu na projekty rewitalizacyjne, o których dofinansowanie przewidziano w programie rewitalizacji. Programy rewitalizacji przesłane po tym terminie pozostaną bez rozpatrzenia.

Adres do korespondencji:

Departament Rozwoju Regionalnego

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego

al. Ł. Cieplickiego 4, 35-010 Rzeszów

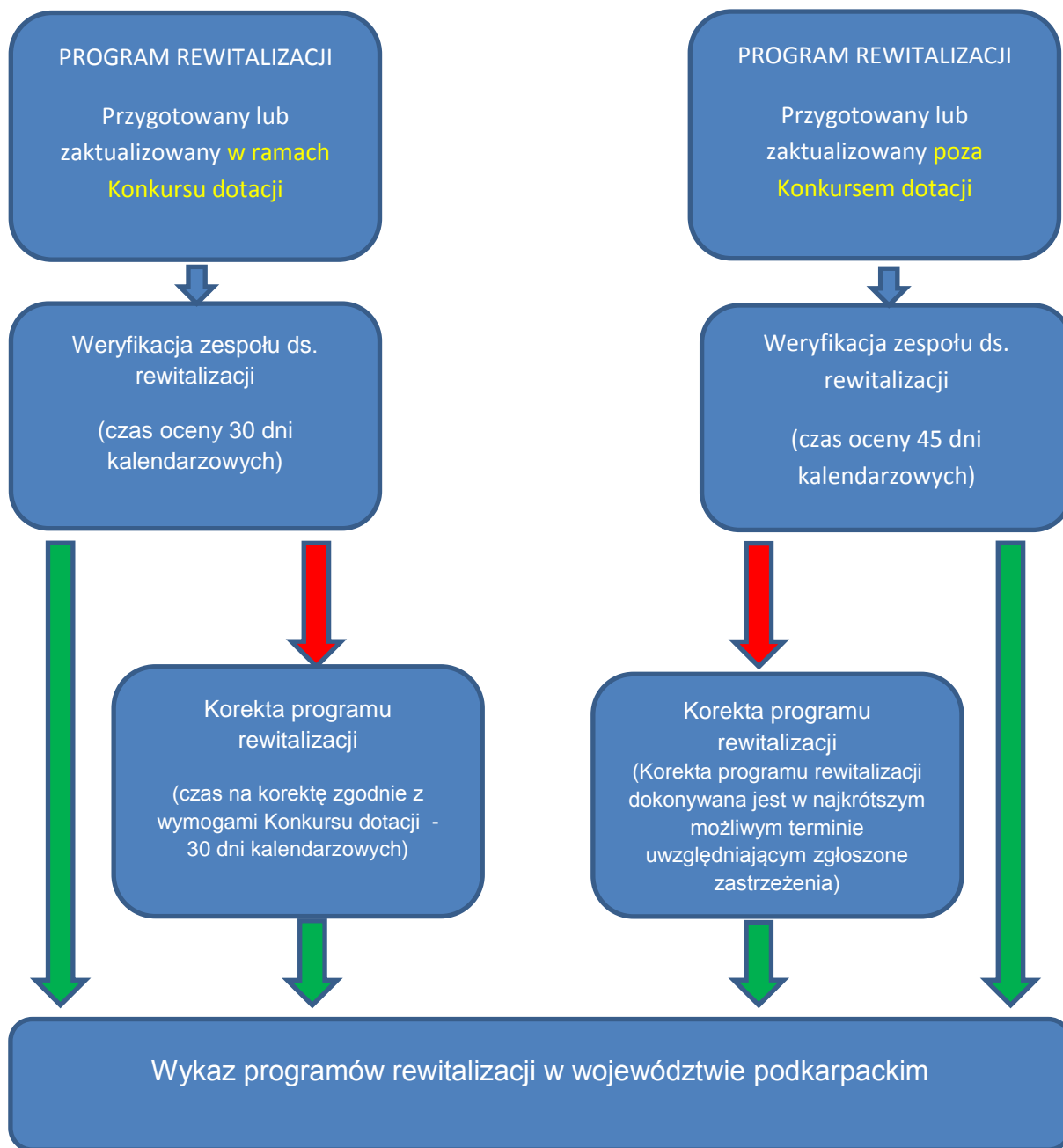
z dopiskiem „Program rewitalizacji..... (podać pełny tytuł programu rewitalizacji)”

Adres poczty elektronicznej: [rewitalizuj@podkarpackie.pl](mailto:rewitalizuj@podkarpackie.pl)

---

<sup>5</sup> W uzasadnionych przypadkach termin może zostać wydłużony do 60 dni.

Schemat 1. Warianty opiniowania programu rewitalizacji przez IZ RPO WP 2014-2020



Legenda:



Weryfikacja pozytywna programu

Weryfikacja negatywna programu

Wydawanie opinii dotyczącej zgodności programu rewitalizacji z wymogami postawionymi w Wytycznych Ministra i Instrukcji nie stanowi procedury wyboru projektów do dofinansowania i nie zapewnia dofinansowania dla projektów wskazanych w programie rewitalizacji.

Szczegółowa ocena, czy projekt jest wpisany w program rewitalizacji i dot. obszaru rewitalizowanego, będzie dokonywana przez Komisję Oceny Projektów podczas oceny wniosków o dofinansowanie złożonych do działania 6.3. Sprawdzenie, czy dany projekt jest projektem rewitalizacyjnym, będzie odbywać się niezależnie od trybu (konkursowego lub pozakonkursowego), w którym będą one wybierane do dofinansowania<sup>6</sup>.

Zastosowanie preferencji w innych priorytetach inwestycyjnych tj. PI 3a Działanie 1.3 Promowanie przedsiębiorczości Typ 1 – Strefy aktywności gospodarczej, w PI 4c Działanie 3.2 Modernizacja energetyczna budynków, w PI 4e Poddziałanie 3.3.1 Realizacja planów niskoemisyjnych i Działanie 5.4 Niskoemisyjny transport miejski, w PI 6b Poddziałanie 4.3.1 Gospodarka ściekowa i Poddziałanie 4.3.2 Zaopatrzenie w wodę, w PI 9a Poddziałanie 6.2.1 Infrastruktura ochrony zdrowia i Poddziałanie 6.2.2 Infrastruktura pomocy społecznej jest uzależnione od wskazania projektu w programie rewitalizacji.

---

<sup>6</sup> W zakresie kryteriów wyboru projektów, wymagana jest akceptacja Komitetu Monitorującego, o którym mowa w art. 47 rozporządzenia ogólnego



## **Rozdział 5. Wymogi Instytucji Zarządzającej RPO WP 2014-2020 dotyczące kwalifikowania obszaru rewitalizacji do wsparcia**

Zgodnie z zapisami Rozdziału 3. Wytycznych Ministra obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk<sup>7</sup>, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i powydobywcze), powojaskowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Gmina wyznacza obszar rewitalizacji w oparciu o rozstrzygnięcia dokumentów strategicznych lub planistycznych, albo indywidualne kryteria wraz z odniesieniem ich do wartości referencyjnych dla danej gminy i przy uwzględnieniu wartości referencyjnych wskazanych przez IZ RPO (jako kwalifikujących obszar rewitalizacji do wsparcia w ramach RPO WP 2014-2020). Wartości referencyjne są dodatkowym kryterium ustalonym przez IZ, które ma wskazać obszar rewitalizacji (ustalony przez gminę) możliwy do wsparcia w ramach projektów przeznaczonych do dofinansowania w RPO WP 2014-2020. Ma to ukierunkować wsparcie RPO WP 2014-2020 na najbardziej dotknięte problemami obszary województwa podkarpackiego.

---

<sup>7</sup> Definicja stanu kryzysowego została zawarta w Rozdziale 3 Wytycznych Ministra

Wymagane jest wskazanie, że wyznaczony zgodnie z Wytycznymi Ministra obszar rewitalizacji charakteryzuje także minimum 4 z niżej wymienionych wskaźników (maksymalnie po 1 z każdej kategorii), dla których wartości oszacowane dla tego obszaru są mniej korzystne niż wartości referencyjne dla województwa podkarpackiego. Wybór każdorazowo powinien być uzasadniony. Gmina pozyskuje dane dla obszaru rewitalizacji z ww. dostępnych źródeł (statystyka publiczna nie podaje danych na poziomie niższym niż NTS -5), uwzględniając opisaną poniżej metodologię. Gmina powinna wskazać źródła danych dla przedstawionych w programie rewitalizacji wybranych wskaźników dla obszarów rewitalizacji (np. dane administracyjne gminy, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa/Miejska Komenda Policji, Miejski/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej).

Tabela 2. Wykaz wartości referencyjnych dla obszarów rewitalizacji.

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/średniej dla województwa podkarpackiego
<b>Kategoria: demografia</b>					
1.	<b>Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania</b>	<p>Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały, tj. różnica między zameldowaniami (napływ) a wymeldowaniami (odpływ) z pobytu stałego w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.</p> <p><u>Migracje</u> (szczególnie zagraniczne) stanowią jeden z najważniejszych (po liczbie urodzeń i zgonów) czynników kształtujących liczbę ludności na danym obszarze.</p> <p>Jeżeli w danym przedziale czasu więcej osób wyjedzie na stałe z danego obszaru, niż do niego przybędzie, wtedy saldo migracji będzie ujemne. Jeżeli natomiast więcej ludzi przyjedzie na stałe na określone terytorium, niż z niego wyjedzie, to saldo migracji będzie dodatnie.</p>	- 0,11 (2014 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	<p>GUS – BDL</p> <p>LUDNOŚĆ - MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE - <u>Migracje na pobyt stały gminne wg płci, typu i kierunku (NTS-5, 1995-2014)</u>;</p> <p>LUDNOŚĆ - STAN LUDNOŚCI - <u>Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci (NTS-5 1995-2014)</u></p>

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
		<p><u>Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania</u> obejmuje:</p> <p>a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności)</p> <p>b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.</p>			
2.	<p><b>Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania</b></p>	<p>Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym przypadająca na liczbę ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania.</p> <p>a) <u>Wiek przedprodukcyjny</u> - w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 17 lat.</p> <p>b) <u>Wiek poprodukcyjny</u> - w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej.</p> <p>c) <u>Wiek produkcyjny</u> - wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat.</p> <p><u>Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania</u> obejmuje:</p> <p>a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności)</p> <p>b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.</p>	<p><b>27,9%</b> (2014 r.)</p>	<p><i>Wartość powyżej wartości referencyjnej.</i></p>	<p>GUS – BDL</p> <p>LUDNOŚĆ - STAN LUDNOŚCI - <u>Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg miejsca zamieszkania (NTS-5, 2012-2014)</u></p>

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
3.	<b>Mediana wieku</b>	<p>Mediana wieku jest to wartość dla danej populacji wyznaczająca granicę wieku, którą połowa osób z tej populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze jej nie osiągnęła.</p> <p>Wysoka i rosnąca wartość wskaźnika może świadczyć o narastaniu zagrożenia demograficznego, jakim jest proces starzenia się społeczeństwa (obszary rozwinięte, gdzie obserwuje się niską dzietność i długie trwanie życia).</p> <p>W przypadku obszarów o relatywnie niższym poziomie rozwoju sytuacja jest odwrotna – wysoka dzietność i względnie krótkie trwanie życia powodują, że mediana wieku przyjmuje niższe wartości.</p>	<b>38 lat</b> (2014 r.)	<i>Wartość powyżej wartości referencyjnej.</i>	GUS Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015 – str. 108-109
4.	<b>Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania</b>	<p>Przyrost naturalny to różnica między <u>liczbą urodzeń żywych</u>, a <u>liczbą zgonów</u> w danym okresie w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.</p> <p>Wskaźnik o wartości wyższej od 0 oznacza, że w badanym okresie liczba urodzeń przewyższa liczbę zgonów (dodatni przyrost naturalny). Wskaźnik o wartości mniejszej od 0 oznacza ujemny przyrost naturalny (inaczej – ubytek naturalny).</p> <p>W przypadku obszarów rozwiniętych, borykających się z problemem starzenia się społeczeństw, dodatni przyrost naturalny jest pożądanym zjawiskiem, a ujemny – niekorzystnym.</p> <p><u>Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania</u> obejmuje:</p> <p>a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz</p>	<b>0,07</b> (2014 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	GUS – BDL LUDNOŚĆ – URODZENIA I ZGONY - Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności (NTS-5, 2002-2014).

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
		wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności) b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.			
<b>Kategoria: rynek pracy</b>					
5.	<b>Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem</b>	Liczba długotrwale bezrobotnych przypadająca na liczbę bezrobotnych ogółem wg miejsca zamieszkania.  a) <u>Bezrobotni ogółem</u> - liczba osób niezatrudnionych i niewykonyjących innej pracy zarobkowej, zdolnych i gotowych do podjęcia pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, nieuczących się w szkole w systemie dziennym oraz zarejestrowanych we właściwym powiatowym urzędzie pracy. b) <u>Bezrobotni długotrwale ogółem</u> - liczba osób pozostających bez pracy przez okres, co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 24 miesięcy.	<b>61,5%</b> (2014 r.)	<i>Wartość powyżej wartości referencyjnej.</i>	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej/ Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
6.	<b>Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania</b>	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem przypadająca na liczbę ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania.  a) <u>Bezrobotni zarejestrowani</u> – dotyczy osób, które ukończyły 18 lat i nie osiągnęły wieku emerytalnego, osób niezatrudnionych i niewykonyjących innej pracy zarobkowej, zdolnych i gotowych do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru	<b>10,2%</b> (2014 r.)	<i>Wartość powyżej wartości referencyjnej.</i>	GUS – BDL RYNEK PRACY - BEZROBOCIE REJESTROWANE - <u>Bezrobotni zarejestrowani wg płci (NTS-5, 2003-2014)</u> LUDNOŚĆ - STAN LUDNOŚCI - <u>Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg</u>

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
		<p>czasu pracy), nieuczących się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępujących do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowanych we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujących zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów.</p> <p>b) <u>Wiek produkcyjny</u> - wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat.</p>			<u>miejsca zamieszkania (NTS-5, 2012-2014)</u>
7.	<b>Stopa bezrobocia rejestrowanego</b>	<p>Stopę bezrobocia rejestrowanego oblicza się jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo (ogółem oraz danej grupy), tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo).</p>	<b>14,6%</b> (2014 r.)	<i>Wartość powyżej wartości referencyjnej.</i>	GUS – BDL/ Powiatowy Urząd Pracy RYNEK PRACY - BEZROBOCIE REJESTROWANE - <u>Stopa bezrobocia rejestrowanego (NTS-4, 2004-2014)</u>
<b>Kategoria: pomoc społeczna</b>					
8.	<b>Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania</b>	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania. Zostały uwzględnione jedynie osoby, którym decyzją administracyjną przyznano świadczenie, wyłącznie na podstawie ustawy o pomocy społecznej.	<b>6,1</b> (2014 r.)	<i>Wartość powyżej wartości referencyjnej.</i>	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej/ Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
		Wskaźnik świadczy o pogarszającej lub polepszającej się sytuacji społecznej, informując pośrednio o natężeniu problemów społecznych związanych z ubóstwem, wykluczeniem społecznym, bezdomnością, bezrobociem oraz innymi kwestiami kształtującymi trudną sytuację życiową jednostki.			
9.	<b>Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania</b>	<p>Liczba osób w rodzinach, dla których powodem przyznania pomocy była „niepełnosprawność” - należy uznać osobę lub rodzinę, w której jej członek dysponuje orzeczonym stopniem niepełnosprawności – w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania.</p> <p>Charakteryzując rodzinę z punktu widzenia powodu przyznania pomocy, należy podać wszystkie przyczyny trudnej sytuacji życiowej wymienione w ustawie o pomocy społecznej. Oznacza to, iż w jednej rodzinie może wystąpić kilka przyczyn przyznania pomocy, np. bezrobocie, alkoholizm itd. W tym przypadku bierzemy pod uwagę jako przyczynę przyznania pomocy jedynie niepełnosprawność.</p>	<b>3,16</b> (2014 r.)	<i>Wartość powyżej wartości referencyjnej.</i>	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej/ Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
<b>Kategoria: edukacja</b>					
10.	<b>Wyniki egzaminów 6-klasisty</b>	<p>Jakość edukacji (poziom nauczania) w poszczególnych gminach można ocenić na podstawie wyników egzaminów szóstoklasistów.</p> <p>Egzamin szóstoklasisty jest powszechny i obowiązkowy. Przystąpienie do sprawdzianu jest warunkiem ukończenia szkoły.</p>	<b>67,7%</b> (2015 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
		Obejmuje wiadomości i umiejętności zawarte w wymaganiach określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w odniesieniu do trzech kluczowych przedmiotów nauczania: języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego.			
<b>Kategoria: podmioty gospodarcze</b>					
11.	<b>Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - ogółem.</b>	<p>Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania ogółem.</p> <p><u>Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON</u> informuje o stanie (w określonym dniu roku) podmiotów wpisanych do tego rejestru. Wszystkie podmioty gospodarki narodowej są ustawowo zobowiązane do wpisu do rejestru REGON, a także do zgłaszania zmian cech objętych wpisem lub do skreślenia podmiotu z rejestru.</p> <p><u>Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania</u> obejmuje:</p> <p>a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności)</p> <p>b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.</p>	7,6 (2014 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	GUS – BDL PODMIOTY GOSPODARCZE I PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE I STRUKTURALNE - PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON - <u>Podmioty wg klas wielkości (Miejs, 2002-2014)</u>
12.	<b>Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w</b>	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na terenach wiejskich w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania na wsi.	5,5 (2014 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	GUS – BDL PODMIOTY GOSPODARCZE I PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE I



L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
	przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski	<p><u>Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON</u> informuje o stanie (w określonym dniu roku) podmiotów wpisanych do tego rejestru. Wszystkie podmioty gospodarki narodowej są ustawowo zobowiązane do wpisu do rejestru REGON, a także do zgłaszania zmian cech objętych wpisem lub do skreślenia podmiotu z rejestru.</p> <p><u>Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania</u> obejmuje:</p> <p>a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności)</p> <p>b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.</p>			STRUKTURALNE - PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON - <u>Podmioty wg klas wielkości (Miejs. 2002-2014)</u>
13.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski	<p>Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na terenach miejskich w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w miastach.</p> <p><u>Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON</u> informuje o stanie (w określonym dniu roku) podmiotów wpisanych do tego rejestru. Wszystkie podmioty gospodarki narodowej są ustawowo zobowiązane do wpisu do rejestru REGON, a także do zgłaszania zmian cech objętych wpisem lub do skreślenia podmiotu z rejestru.</p> <p><u>Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania</u> obejmuje:</p> <p>a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania</p>	10,6 (2014 r.)	Wartość <i>poniżej</i> wartości referencyjnej.	GUS – BDL PODMIOTY GOSPODARCZE I PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE I STRUKTURALNE - PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON - <u>Podmioty wg klas wielkości (Miejs. 2002-2014)</u>

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
		<p>przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności)</p> <p>b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.</p>			
14.	<b>Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - ogółem</b>	<p>Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania ogółem.</p> <p><u>Liczba podmiotów gospodarki narodowej nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON</u> informuje o stanie (w określonym dniu roku) podmiotów wpisanych do tego rejestru. Wszystkie podmioty gospodarki narodowej są ustawowo zobowiązane do wpisu do rejestru REGON, a także do zgłaszania zmian cech objętych wpisem lub do skreślenia podmiotu z rejestru.</p> <p><u>Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania</u> obejmuje:</p> <p>a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności)</p> <p>b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.</p>	<b>0,7</b> (2014 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	GUS – BDL PODMIOTY GOSPODARCZE I PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE I STRUKTURALNE - NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ - <u>Podmioty nowo zarejestrowane wg PKD2004 (NTS-4, 2003-2009)</u>
15.	<b>Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100</b>	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na terenach wiejskich w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania na wsi.	<b>0,6</b> (2014 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	GUS – BDL PODMIOTY GOSPODARCZE I PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE I STRUKTURALNE - NOWO

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
	osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski	<p><u>Liczba podmiotów gospodarki narodowej nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON</u> informuje o stanie (w określonym dniu roku) podmiotów wpisanych do tego rejestru. Wszystkie podmioty gospodarki narodowej są ustawowo zobowiązane do wpisu do rejestru REGON, a także do zgłaszania zmian cech objętych wpisem lub do skreślenia podmiotu z rejestru.</p> <p><u>Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania</u> obejmuje:</p> <p>a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności)</p> <p>b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.</p>			ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ - <u>Podmioty nowo zarejestrowane wg PKD2004 (NTS-4, 2003-2009)</u>
16.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar miejski	<p>Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na terenach miejskich w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w miastach.</p> <p><u>Liczba podmiotów gospodarki narodowej nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON</u> informuje o stanie (w określonym dniu roku) podmiotów wpisanych do tego rejestru. Wszystkie podmioty gospodarki narodowej są ustawowo zobowiązane do wpisu do rejestru REGON, a także do zgłaszania zmian cech objętych wpisem lub do skreślenia podmiotu z rejestru.</p> <p><u>Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania</u> obejmuje:</p> <p>a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz</p>	0,9 (2014 r.)	Wartość poniżej wartości referencyjnej.	GUS – BDL PODMIOTY GOSPODARSTWA I PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE I STRUKTURALNE - NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ - <u>Podmioty nowo zarejestrowane wg PKD2004 (NTS-4, 2003-2009)</u>

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
		wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności) b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.			
<b>Kategoria: bezpieczeństwo publiczne</b>					
17.	<b>Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania</b>	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania ogółem. Dane z Komendy Wojewódzkiej Policji, publikowane w Biuletynie Statystycznym. <u>Przestępstwo stwierdzone</u> jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Świadczy o poziomie przestępczości na danym terenie (możliwość określenia charakteru przestępstw – np. kryminalne, gospodarcze, przeciwko mieniu) <u>Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania</u> obejmuje: a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności) b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.	<b>1,32</b> (2014 r.)	<i>Wartość powyżej wartości referencyjnej.</i>	GUS - BDL / Komenda Wojewódzka Policji
<b>Kategoria: uwarunkowania przestrzenne</b>					
18.	<b>Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do</b>	Budynki mieszkalne zamieszkałe wg okresu budowy przed rokiem 1989 w przeliczeniu na budynki ogółem zawierające liczbę wszystkich budynków	<b>76,36%</b> (2011 r.)	<i>Wartość powyżej wartości referencyjnej.</i>	GUS – BDL NARODOWE SPISY POWSZECHNE - NARODOWE SPISY POWSZECHNE - <u>Budynki</u>

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
	<b>ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych</b>	mieszkalnych zamieszkałych wg określonego okresu budowy.			mieszkalne zamieszkane wg <u>okresu budowy i wyposażenia w instalacje</u> (NTS-4, 2011)
<b>Kategoria: integracja społeczna</b>					
19.	<b>Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania</b>	<p>Zsumowana liczba organizacji pozarządowych (podmiotów niezależnych od administracji publicznej) w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania.</p> <p><u>Organizacja pozarządowa (NGO).</u> Ustawa o działalności pożytku i o wolontariacie zawiera definicję organizacji pozarządowej. Zgodnie ze wspomnianą regulacją organizacjami pozarządowymi są, niebędące jednostkami sektora finansów publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia z wyłączeniem m.in. partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji, których jednym fundatorem jest Skarb Państwa. Organizacje pozarządowe zwykle działają jako stowarzyszenia lub fundacje. Zakres i formy ich działania są bardzo różne. Najczęściej zajmują się kulturą, ekologią, prawami człowieka, nauką i techniką.</p> <p>Przyjęta została szeroka definicja organizacji pozarządowych, obejmująca – obok fundacji i stowarzyszeń – jednostki ochotniczej straży pożarnej, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, a także inne organizacje społeczne.</p>	<b>0,33</b> (2013 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	GUS – STRATEG/ Stowarzyszenie Klon-Jawor

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
20.	<b>Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego (I tura)</b>	<p>Liczba osób, którym wydano karty do głosowania w wyborach do jednostek samorządu terytorialnego w relacji do ogólnej liczby osób uprawnionych do głosowania, wyrażona w procentach.</p> <p>Wybory do Samorządu terytorialnego przeprowadzane są co 4 lata.</p> <p><u>Prawo wybierania</u> (czynne prawo wyborcze) ma w wyborach do organów samorządu terytorialnego:</p> <p>a) rady gminy – obywatel Polski oraz obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat, oraz stale zamieszkuje na obszarze tej gminy,</p> <p>b) rady powiatu i sejmiku województwa – obywatel Polski, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat, oraz stale zamieszkuje na obszarze, odpowiednio, tego powiatu i województwa;</p> <p>c) wójta w danej gminie – osoba mająca prawo wybierania do rady tej gminy.</p> <p><u>Nie ma prawa wyborczego osoba:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) pozbawiona praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu;</li> <li>2) pozbawiona praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu;</li> <li>3) ubezwłasnowolniona prawomocnym orzeczeniem sądu.</li> </ol> <p>Spisy wyborców określające listy uprawnionych do głosowania sporządza się w urzędzie gminy na podstawie stałego rejestru wyborców w gminie.</p>	<b>43,85%</b> (2014 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	GUS – STRATEG/ Państwowa Komisja Wyborcza
<b>Kategoria: ochrona środowiska</b>					
21.	<b>Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej</b>	Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w ogóle mieszkańców	<b>72,5%</b> (2014 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	GUS - BDL GOSPODARKA MIESZKANIOWA I

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
		<p>Dane o korzystających z gazu dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci. Dane te obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania oraz odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych.</p> <p>Sieć gazowa - system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) - przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;</li> <li>- przyłącza - system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.</li> </ul>			<p><i>KOMUNALNA-URZĄDZENIA SIECIOWE – Korzystający z instalacji w % ogółu ludności (NTS-5, 2002-2014).</i></p>
22.	<p><b>Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej</b></p>	<p>Wskaźnik dotyczy szacunkowej liczby ludności zamieszkałej w budynkach mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, przyłączonych do sieci wodociągowej.</p> <p>Powszechny dostęp do wody z sieci wodociągowej jest podstawową potrzebą człowieka i w znaczny sposób wpływa na jego poziom życia. Co do zasady, sytuacją idealną jest wartość wskaźnika równa 100, lecz może ona być osiągnięta tylko w warunkach racjonalnej i zwartej zabudowy. Przy analizie wskaźnika należy brać pod uwagę nie tylko możliwości inwestycyjne gmin, lecz również warunki naturalne oraz charakter zabudowy, co wpływa na niższe wartości wskaźnika na terenach wiejskich oraz terenach o urozmaiconej rzeźbie terenu.</p>	<p><b>80,2%</b> (2014 r.)</p>	<p><i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i></p>	<p><i>GUS - BDL GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA-URZĄDZENIA SIECIOWE – Korzystający z instalacji w % ogółu ludności (NTS-5,2002-2014).</i></p>

L.p.	Nazwa wskaźnika	Metryczka	Wartość referencyjna/ średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Źródło wartości referencyjnej/ średniej dla województwa podkarpackiego
23.	<b>Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej</b>	<p>Wskaźnik dotyczy szacunkowej liczby ludności zamieszkałej w budynkach mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, przyłączonych do sieci kanalizacyjnej, co jest jednym z wyznaczników poziomu życia.</p> <p>Co do zasady, sytuacją idealną jest wartość wskaźnika równa 100, lecz może być osiągnięta tylko w warunkach racjonalnej i zwartej zabudowy. Przy analizie wskaźnika należy brać pod uwagę nie tylko możliwości inwestycyjne gmin, lecz również warunki naturalne oraz charakter zabudowy, co wpływa na niższe wartości wskaźnika na terenach wiejskich oraz terenach o urozmaiconej rzeźbie terenu.</p>	<b>68,7%</b> (2014 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej.</i>	<i>GUS - BDL GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA-URZĄDZENIA SIECIOWE – Korzystający z instalacji w % ogółu ludności (NTS-5,2002-2014).</i>

Mając na uwadze, że istotnym elementem procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna, w celu weryfikacji programu rewitalizacji przez Zespół ds. rewitalizacji konieczne jest udokumentowanie przeprowadzonych konsultacji społecznych, spotkań z mieszkańcami itp., jak również odniesienia się do uwag zgłaszanych w trakcie konsultacji społecznych



## Rozdział 6. Procedura przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko wymaganej w programach rewitalizacji

### Podstawa prawna przeprowadzania SOOŚ

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. UE 197 z 21.7.2001).
2. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz.1235 z późn. zm.) – zwana dalej ustawą OOŚ.

### Tryb przeprowadzania SOOŚ

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania skutków realizacji niektórych planów i programów na środowisko, czyli tzw. strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, jest uregulowane w dziale IV ustawy OOŚ (art. 46-58). Rodzaje projektów dokumentów, które należy poddać SOOŚ, określają artykuły 46 i 47 ustawy OOŚ. Można je podzielić na następujące grupy:

1. Dokumenty planistyczne, np. projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (są to dokumenty wymagające przeprowadzenia SOOŚ w związku z art. 46 pkt 1 ustawy OOŚ).
2. Dokumenty sektorowe ustalające ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2016 r., poz.71)*. (są to dokumenty wymagające przeprowadzenia SOOŚ w związku z art. 46 pkt 2 ustawy OOŚ).
3. Dokumenty, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 (są to dokumenty wymagające przeprowadzenia SOOŚ w związku z art. 46 pkt 3 ustawy OOŚ).
4. Dokumenty, inne niż wyżej wymienione (wymagające przeprowadzenia SOOŚ w związku z art. 47 ustawy OOŚ), tj.:
  - dokumenty ustalające ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, lub
  - dokumenty, których realizacja może powodować znaczące oddziaływanie na środowisko; (w przypadkach wymienionych w punkcie 4 przeprowadza się SOOŚ, jeżeli organ opracowujący dokument, na podstawie analizy uwarunkowań wymienionych w art. 49

ustawy OOŚ, uzna, w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, że zachodzą przesłanki do przeprowadzenia SOOŚ).

### Ogólny opis działań prowadzonych w ramach SOOŚ

W przypadku zakwalifikowania projektu dokumentu do wymienionych w art. 46 albo 47 ustawy OOŚ, przeprowadza się postępowanie w sprawie SOOŚ, obejmujące w szczególności:

- uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko – art. 53 ustawy OOŚ,
- sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko- art. 51 ustawy OOŚ,
- uzyskanie wymaganych opinii – art. 54 ust. 1 ustawy OOŚ,
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu na zasadach określonych ustawą OOŚ – art. 29-32 i art. 39-43 ustawy OOŚ.

Bardzo ważnym elementem SOOŚ jest obowiązek zapewnienia udziału społeczeństwa, co gwarantuje przede wszystkim odpowiednie poinformowanie wszystkich zainteresowanych danym postępowaniem oraz umożliwienie im zgłaszania uwag i wniosków do dokumentów przedłożonych do wglądu. W takiej sytuacji podmiot uprawniony do opracowania dokumentu jest zobowiązany do podania do publicznej wiadomości informacji określonych przez art. 39 ust. 1 ustawy OOŚ, tj. informacji dotyczących:

- przystąpienia do opracowywania projektu dokumentu, z podaniem jego przedmiotu,
- możliwości zapoznania się z projektem dokumentu, prognozą i dostępnymi, na danym etapie stanowiskami innych organów, wraz z podaniem miejsca, w którym dokumenty są wyłożone do wglądu,
- możliwości składania uwag i wniosków,
- sposobu i miejsca składania uwag i wniosków, z podaniem co najmniej 21-dniowego terminu ich składania,
- organu właściwego do rozpatrzenia uwag i wniosków,
- postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli jest prowadzone.

Pomimo tego, że ustawa OOŚ nie wskazuje terminu rozpoczęcia konsultacji społecznych, celowym jest aby podjąć je po sporządzeniu prognozy oddziaływania na środowisko do opracowanego projektu dokumentu i po uzyskaniu opinii innych organów, biorących udział w postępowaniu. Podanie informacji na temat dokumentów podlegających SOOŚ do wiadomości publicznej powinno nastąpić poprzez ogłoszenie jej w sposób zwyczajowo przyjęty w siedzibie organu uprawnionego do opracowania dokumentu, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej organu właściwego w sprawie oraz poprzez komunikat w

prasie o zasięgu odpowiednim do rodzaju dokumentu (art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOŚ). Zgłoszone uwagi i wnioski powinny być rozpatrzone przez podmiot uprawniony do opracowania dokumentu (art. 42 ustawy OOŚ). Uwagi lub wnioski złożone po upływie terminu wyznaczonego przez organ na konsultacje społeczne pozostawia się bez rozpatrzenia (art. 41 ustawy OOŚ). W procedurze SOOŚ podmiot uprawniony do opracowania dokumentu bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie właściwych organów, a także rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w trakcie postępowania z udziałem społeczeństwa (art. 55 ust. 1 ustawy OOŚ). Projekt dokumentu nie może zostać przyjęty, jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania wynika, iż może znacząco negatywnie wpływać na obszar Natura 2000, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 poz. 1651 z późn. zm.) (nadrzędny interes publiczny, brak rozwiązań alternatywnych, zapewnienie wykonania kompensacji). Do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające informacje, o których mowa w art. 55 ust. 3 ustawy OOŚ, a także uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone z udziałem społeczeństwa (art. 42 ustawy OOŚ). Dane o przyjętych dokumentach są zamieszczane w ogólnie dostępnym wykazie (art. 21 ust. 2 pkt 6 ustawy OOŚ). Organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa podaje do publicznej wiadomości informację o jego przyjęciu i o możliwościach zapoznania się z jego treścią oraz uzasadnieniem, o którym mowa w art. 42 pkt 2 ustawy OOŚ i podsumowaniem, o którym mowa w art. 55 ust. 3 ustawy OOŚ. Sposób podania do publicznej wiadomości definiuje art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOŚ. Natomiast sam dokument wraz z podsumowaniem powinien być przesłany organom opiniującym (art. 55 ust. 4 ustawy OOŚ).

W szczególnych przypadkach, opisanych w art. 48 ustawy OOŚ, możliwe jest odstępnie od przeprowadzenia SOOŚ (kwalifikacji dokonuje się na podstawie analizy uwarunkowań wymienionych w art. 49 ustawy OOŚ). Informację o odstąpieniu od przeprowadzenia SOOŚ organ opracowujący projekt dokumentu powinien podać do publicznej wiadomości bez zbędnej zwłoki.

Podmiot opracowujący projekt dokumentu jest zobowiązany do prowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie jego oddziaływania na środowisko, zgodnie z częstotliwością i metodami, o których mowa w pisemnym podsumowaniu (art. 55 ust. 5 ustawy OOŚ).

Postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) nie jest tożsame z postępowaniem w sprawie oceny oddziaływania na środowisko konkretnego przedsięwzięcia (OOŚ). W przypadku gdy przedsięwzięcie ujęte w dokumencie (LPR/GPR) kwalifikuje się do mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2016 r., poz.71).*, niezbędne jest przeprowadzenie postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (z oceną oddziaływania lub bez oceny - w zależności od rodzaju przedsięwzięcia i jego skali oddziaływania), bez względu na to czy była przeprowadzona SOOŚ dla dokumentu, w który wpisuje się to przedsięwzięcie, czy też SOOŚ nie była wymagana lub odstąpiono od niej w sytuacjach dopuszczonych ustawą OOŚ.

Podobnie, ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 jest przeprowadzana niezależnie od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (w sytuacjach i na zasadach opisanych w Rozdziale 5 Działu V ustawy OOŚ).

Wskazówki dotyczące oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko zawierają *Wytyczne w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych* (dokument Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 19 października 2015 r.).

Tryb przeprowadzania SOOŚ przedstawiono na schemacie nr 1.

#### **Schemat nr 1 - SOOŚ**

Opracowanie projektu dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47

